

Var går gränsen?

Vi lever i ett nytt medialandskap. På kort tid har stora förändringar skett som i grunden förändrat förutsättningarna för det offentliga samtalet. Tidigare fanns en tidningsredaktion där redaktörer för debatt- och insändarsidor avgjorde vad som skulle publiceras och vilka alster som skulle refuseras. Nu kan vem som helst göra sin egen blogg och därför kan man säga att ordet verkligen är fritt – på gott och ont.

Den nya situationen har också visat på andra sidor i samhällslivet. Kommentarfälten till blogginlägg och artiklar har många gånger svämmat över av så elaka, ilska och ibland hotfulla inlägg att det föranlett många att tala om ett utbredd näthat. Det är inte säkert att det som kommer till uttryck i näthatet egentligen är något nytt. De känslor som luftas i kommentarfälten har funnits tidigare men de har förut inte blivit publicerade. När en kommentar numera bara är på ett klicks avstånd och dessutom kan göras helt anonymt, offentliggörs ofta det som tidigare hamnade i papperskorgen när man sovit på saken.

De nya förutsättningarna för det offentliga samtalet ställer nya krav på dem som deltar i det. Gott omdöme och respekt för andra människors integritet är två av dem. Detta behöver sägas också om det offentliga samtalet mellan svensk-kyrkliga debattörer. SPT har tidigare (23/2012) noterat och kommenterat de illvilliga och råa påhopp som numera förekommer och som lett till ett alltmer destruktivt samtalsklimat. Dessvärre får vi konstatera att någon förändring i positiv riktning inte ägt rum. Tvärtom har samtalsklimatet blivit alltmer förrått, vilket drabbar enskilda människor med stor kraft. Det gäller särskilt förhållningssättet och samtalstonen hos den stockholmsbaserade *Seglora smedja/Dagens Seglora*. Med tanke på att denna tankesmedja har stöd från stiftsledningen – eftertryckligt visat genom att erhålla stiftskollekt i Stockholms stift – och får stora ekonomiska bidrag från Sensus studieförbund är detta av principiellt intresse.

I slutet av förra året publicerade teol. dr. Annika Borg på bloggen *Kristen opinion* en serie artiklar under ämnet *Åttonde budet* där hon bemöter de anklagelser som riktats mot henne från *Seglora smedja*. Texten är omfattande och hon belägger sina påståenden med utförliga citat. På detta svarar *Seglora smedja* enkelt avvisande att »det hela är så överdrivet, fullt av konspirationsteorier, illvilliga anklagelser och rena falsarier. Vi avser inte att gå i offentlig polemik.» Detta förhållningssätt är kännetecknande för *Seglora smedja* och det befrämjar inte ett sakligt meningsutbyte där olika åsikter förtydligas och bryts. Varför inte ge exempel på vad som är illvilliga anklagelser och rena falsarier? Istället har man dispenserat sig själv från denna saklighet och fortsatt med den förödande retoriken. Fler och fler frågar: var går gränsen?

I februari förra året skrev Helle Klein en bloggpost där hon tog upp det utbredda näthatet och hon menade att *Kyrkans tidning* blundade för det. På en fråga om hon inte själv gör det hon anklagar andra för att göra, när hon i en krönika i *Kyrkans Tidning* betecknade två medverkande vid en fortbildning för präster i Visby för mörkermän svarar hon: »Jag anser att kvinnoprästmotstånd och homofobi hör till den mörka delen av kyrkans teologi genom

historien.» Vissa uppfattningar och åsikter skulle alltså diskvalificera människor från att få vara innanför den gräns som utgörs av saklighet, respekt och barmhärtighet. Det är därför helt följdriktigt att den kritik som riktades mot beslutet att ta upp stiftskollekt till *Seglora smedja* avfärdades med »intressant att se hur högerextremister och konservativa kristna kritiserar att söndagens stiftskollekt i Stockholm går till Seglora smedja». Den självbild som här avtecknar sig är intressant att notera. Det är godheten som kämpar för det goda. Kritik är därför per definition ondskefull. Den bild som tecknas av kritikerna är skrämmande. Att de som är kritiska till ett kollektändamål, avfärdas som högerextrema och konservativa kristna faller på sin egen orimlighet.

Var går gränsen? Den frågan har ställts till Helle Klein. Nu ställer vi den till stiftsledningen i Stockholm. Stockholms stift tycker uppenbarligen att det är angeläget att stiftets församlingar ger sitt aktiva stöd till *Seglora smedja*. Är det den samtalston och debatteknik som präglar smedjan som stiftet vill lyfta fram som efterföljansvärd? Enskilda ser sig som beljugna och uthängda. Det kan leda till både fysisk och mental ohälsa. Var går gränsen? Finns det någon?

Frågan ställs också till *Sensus*. Med sitt bidrag på en miljon kronor har bildningsförbundet gett ett kraftfullt stöd till verksamheten, trots att den inte befrämjar saklighet och ömsesidig respekt. Att ge och svara på kritik gör att åsikter och uppfattningar tydliggörs. Det ökar insikten i den andres uppfattning även om man inte kan dela den. Det ger bildning som är viktig i en demokrati.

SPT motsätter sig inte en debatt inom Svenska kyrkan. Den kan vara både hård och skarp. SPT har klara och tydliga uppfattningar som vissa betecknar som kontroversiella. Men vi tycker oss nu se något annat i det som Seglora smedja producerar och vi är inte ensamma om att göra den bedömningen. All hårdhet riktas mot andra personer, som utsätts för hela skärpan, medan deras faktiska åsikter, påståenden och argument förutsätts så felaktiga och klandervärda att man inte behöver befatta sig med dem.

»Inte sällan är tonfallet hårt och obevekligt, agerandet mot enskilda personer har haft en frenesi och rymt ordval som varit lika obehagliga som ovanliga i kyrkliga sammanhang.» Orden är Johanna Anderssons på *Kristen opinion*. Hon talar inte om ämbetsdiskussionen i Svenska kyrkan utan om just *Dagens Seglora/Seglora smedja*. Vi tar det som ett vittnesbörd om att även känsliga frågor, som t.ex. ämbetsfrågan, kan diskuteras öppet och tydligt utan att debattörerna behöver hemfalla åt respektlöshet och illvilliga påhopp. Men det vi ser i *Dagens Seglora/Seglora smedja* är något annat. Här är Stockholms stiftsledning och bildningsförbundet *Sensus* svaret skyldiga. Var går gränsen?